

Sociální bezpečnostní hrozby z pohledu policistů ČR

Anotace: Studie se zabývá analýzou negativních sociálních jevů ve vztahu k jejich vnímání jako bezpečnostní hrozby. Problematika je řešena v rámci dílčího výzkumného úkolů „**Identifikace a charakteristika vybraných sociogenních mimořádných událostí**“, který byl realizován v rámci výzkumného projektu Policejní akademie ČR v Praze **Analýza bezpečnostních rizik společnosti a jejich transfer do teorie bezpečnostních systémů**, plánovaný na léta 2011 – 2015. Výsledkem studie je analýza vybraných negativních sociálních jevů velké intenzity nejčastěji se vyskytujících na území ČR včetně jejich základní charakteristiky a jejich vnímání jako potenciálních hrozeb, včetně příčin jejich vzniku.

Klíčová slova: sociální jev, negativní sociální jev, hrozba, příčiny vzniku.

Úvod

Vědecká studie vychází z výsledků řešení dílčího výzkumného úkolů „**Identifikace a charakteristika vybraných sociogenních mimořádných událostí**“, který byl realizován v rámci výzkumného projektu Policejní akademie ČR v Praze **Analýza bezpečnostních rizik společnosti a jejich transfer do teorie bezpečnostních systémů**, plánovaný na léta 2011 – 2015.

Hlavním cílem řešení tohoto dílčího výzkumného úkolu bylo na základě analýzy a následné syntézy poznatků z teoretických i empirických zdrojů vypracovat přehled vybraných negativních sociálních jevů velké intenzity nejčastěji se vyskytujících na území ČR včetně jejich základní charakteristiky a jejich vnímání jako potenciálních hrozeb, příčin jejich vzniku a návrhu opatření na možná řešení pro bezpečnost občanů.

Každá sociální skutečnost (realita), událost, proces, činnost se navenek nějakým způsobem projevuje a poznávající subjekt tyto projevy určitým způsobem vnímá. V průběhu poznávání skutečností souvisejících s konkrétním sociálním jevem se pak odhalují další stránky tohoto jevu, které nám umožňují provést jeho podrobnější charakteristiku a zařadit do širšího kontextu. Abychom na základě výše uvedeného mohli konkrétní negativní sociální jev při dosažení určité intenzity považovat za hrozbu, měl by naplňovat zejména následující kritéria:¹

- vztahů mezi sociálními subjekty jsou narušeny, např. mezi skupinami osob vyznávajícími různé náboženství nebo ideologii, mezi příslušníky různých etnik apod.;
- některé skutečnosti sociální reality indikují, že narušení vztahů mezi sociálními skupinami může přerůst v konflikt;
- v důsledku jednání sociálních subjektů může docházet k plošnému ohrožení chráněných zájmů (životů, zdraví, majetkových hodnot apod.);
- určitým kritériem pro vymezení negativního sociálního jevu jako hrozby je rovněž četnost (frekvence) výskytu tohoto jevu ve společnosti;
- významnou roli v hodnocení sociálního negativního jevu jako hrozby hraje také případná možnost vnějšího zásahu, tzn., že konkrétní možné řešení negativního sociálního jevu bude vyžadovat nasazení sil a prostředků bezpečnostních složek ve větším rozsahu, a to zejména Policie České republiky, aby bylo možné vzniklou událost dostat pod kontrolu a eliminovat možné újmy na chráněných zájmech. Každý z policistů při řešení těchto událostí, tzn. ve chvílích obtížných a leckdy až konfliktních, by měl působit jako osobnost, vyjadřující vnitřní celistvost, integritu. Měl by v těchto situacích působit jako

¹ ŠUGÁR J., BURDOVÁ L. Identifikace a charakteristika vybraných sociogenních mimořádných událostí. *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2011, zvl. číslo, s. 165-200.

věrohodný jedinec, nadaný přirozenou lidskou autoritou, vyplývající jak z jeho dokonalé profesní připravenosti, tak i z individuální osobnosti.²

Z výše naznačeného lze vyvodit, že pro zařazení konkrétního negativního sociálního jevu mezi sociální hrozby, je potřeba, aby se manifestoval minimálně jako konflikt.

1. Sociální konflikt

Termín „konflikt“, resp. „sociální konflikt“ je užíván v mnoha vědních oborech a samozřejmě také v obecném diskurzu. Samotné slovo je latinského původu („conflictus“, „conflictio“) a znamená srážka, půtká, konflikt.³ V sociální dimenzi se tedy jedná o jakýsi střet, ať už zájmů, či hodnot, který může být samozřejmě řešen různými prostředky, ať již pozitivně, např. dohodou, ústupkem apod., či negativně, snahou uchopit určitou výhodu či statek, který je předmětem konfliktu, silovou cestou (vydíráním, zastrašováním, použitím brachiálního násilí směřujícího k odstranění protivníka či jeho přímé fyzické likvidaci). Konflikt však nelze vnímat pouze v jeho negativních konotacích, je přirozenou a nutnou součástí dynamiky vývoje.

Sociální konflikt se stává přímou bezpečnostní hrozbou ve chvíli, kdy se manifestuje v podobě protiprávního jednání zúčastněných stran, tedy jako ohrožení či narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Konkrétně mohou být ohroženy životy a zdraví občanů, majetek či obecně „veřejný zájem“. Nepřímo se však sociální konflikt bezpečnostní hrozbou stává ještě dříve, v rovině své latence, neboť tenze mezi jeho pozdějšími aktéry, není-li v této fázi řešena, předznamenává možnost manifestace sociálního konfliktu v podobě bezpečnostní hrozby.

Pšeja⁴ definuje konflikt jako střet mezi jasně definovatelnými aktéry, kteří usilují o uplatnění svého zájmu v jedné nebo více shodných oblastech, přičemž tito dva aktéři pocítují vzájemný střet jako situaci, kdy zisk jedné strany znamená ztrátu druhé. Sociální konflikt bývá tematizován v mnoha rovinách. Z hlediska ohrazení jeho aktérů bychom mohli vymezit např. rovinu globální, nacionální či státní (vnitrostátní a mezistátní), regionální či lokální a interpersonální. Z pohledu prostředků použitých k získání cíle bychom mohli rozlišit konflikty vedené s použitím síly a nesilové, řešené jinými než silovými prostředky. Z hlediska praxe tematizovat otázky, a tedy typy konfliktů, které lze důvodně zařadit do struktury bezpečnostních hrozeb v České republice. K tomuto účelu bylo v minulosti provedeno v rámci jednotlivých regionů empirické šetření, které identifikovalo jako nejaktuálnější bezpečnostní hrozby v sociální oblasti hromadné střety extremistů při ohlášených i neohlášených demonstracích s protidemonstranty či s policií a sportovní (divácké) násilí. Vysoko se v tabulce aktuálních sociálních konfliktů v jednotlivých regionech také umisťují rasově orientované konflikty a střety, které jsou však velkou částí expertů subsumovány pod pojem extremismus, a určitý potenciál vývoje je predikován i možnostem vzniku hromadných nepokojů při stávkách, popř. demonstracích orientovaných tematicky na špatnou socioekonomickou úroveň občanů v důsledku vládních reforem. Z hlediska užšího zaměření tedy příspěvek dále směřuje především do oblasti konfliktů vnitrostátních s regionálním či lokálním významem přesahujícím interpersonální rozměr konfliktu. Na podkladě empiricky zjištěných poznatků pracujeme s nejčastějšími typy sociálních konfliktů, s nimiž se orgány moci veřejné, zejména policie, na regionální úrovni setkávají.⁵

² JEDINÁK, P. *Profese manažera v organizacích veřejné správy*. Zlín : VeRBuM, 2012, s. 24.

³ KÁBRT, J. a kol. *Latinsko český slovník*. 2. dopl.vyd. Praha : SPN, 1957, s. 99.

⁴ ZEMAN, P. et al. *Česká bezpečnostní terminologie : výklad základních pojmů*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 84.

⁵ BURDOVÁ, L., ŠUGÁR, J. Sociální konflikt jako bezpečnostní hrozba. Sborník Mezinárodní konference. Brno : Univerzita obrany, 2011. s. 29. CD-ROM. ISBN 978-80-7231-790-5

1.1 Příčiny vzniku sociálního konfliktu

Příčin, které vedou ke vzniku konfliktu, může být celá řada a většinou nelze definovat jednu jasnou konkrétní příčinu, která by vše vysvětlovala. Většina konfliktů je podmíněna multifaktoriálně, vzniká řetězením mnoha příčin a podmínek, které vývoj konfliktu umožňují či usnadňují. Lze však obecně říci, že neřešení příčin konfliktu, který je zatím ve fázi latence, může vést k manifestaci konfliktu v sociální realitě ve formě určitého protiprávního, mnohdy i násilného jednání. Konflikty bývají velmi často definovány jako střety určitých zájmů (např. ekonomických, politických, předmětem jsou určité „obchodovatelné“ statky hmotné či nehmotné povahy, výhody apod.) nebo hodnot (což je méně hmatatelné, souvisí s ideovým zaměřením skupin, tradicemi, náboženstvím, často jsou také patrné historické souvislosti). Ovšem ani toto dělení není bezproblémové a málokterý konflikt je střetem čistě hodnotovým nebo čistě zájmovým, vždy záleží na subjektivní interpretaci každého jednotlivého aktéra, přičemž ani jednotlivci tvořící ve svém souhrnu jednu ze „stran konfliktu“ nemusí mít na „issue field“, předmět konfliktu či problémovou oblast, stejný pohled a názor. Krystalické podoby těchto dvou krajních kategorií bychom proto hledali stěží.

Collier (Collier, P., Hoeffler, A. *Greed and Grievance in Civil War*. World Bank, 1999)⁶ definoval čtyři základní příčiny konfliktů:

- 1) vyjádření starých křivd, jichž se na sobě dané skupiny dopouštěly;
- 2) ekonomická nerovnost a následná frustrace;
- 3) slabá právní ochrana či slabé dodržování práva;
- 4) neadekvátní ekonomická politika vlády.

Šmíd⁷ k tomu poznamenává, že ač je Collierova práce v mnoha ohledech průlomová, platnost těchto výstupů je velmi problematická mimo region subsaharské Afriky, z níž Collier převážně čerpal své případové studie. Zdroje frustrace lze identifikovat takto:

- 1) nefungující stát, nedůvěra v instituce a jejich fungování, znechucení politikou (tj. špatné a netransparentní hospodaření státu, existence zkorumpovaných politicko-ekonomických elit, případná propojenost mafie a policie zejm. v některých městech, slabá vymahatelnost práva, zvyšování kompetencí nadnárodních institucí na úkor národních suverenity);
- 2) narušené sociální vztahy (jako nefungující sociální vazby na regionální, ale i v individuální rovině, lidsky rozrušené či neukotvené sociální oblasti, zejména problém umělého masového zalidnění – např. severní Čechy po druhé světové válce; v rovině individuálních vztahů důsledek atomizace dnešní společnosti, inkonzistentní status, potřeba někam patřit, sdílet hodnoty, názory, postoje, jimiž se zároveň jedinec vymezuje vůči „tuctovosti“ konformní většiny);
- 3) nedosažitelný status, touha patřit k „elitě“, mobilitně uzavřený společenský systém, který umožňuje „sociální parazitování určité skupiny lidí“ na úkor celku, což je vnímáno jako nespravedlivé, sociální nerovnost, disfunkčnost sociálního systému, který nemotivuje k tomu najít si práci, snižující se životní úroveň;
- 4) nejistota statusové pozice související např. s devalvací řemeslnických profesí (jako motiv pro podporu hnutí/stran, které staví na „dělnické třídě“ a zavazují se bojovat za postavení manuálně pracujících, např. Dělnická strana sociální spravedlnosti);
- 5) dlouhodobá nezaměstnanost (v kombinaci s určitými osobnostními rysy, snaha uplatnit se, dělat něco pro „národ“, být „prospěšný“);

⁶ ŠMÍD, T. Teoretické koncepty výzkumu konfliktu – terminologie, příčiny a dynamika. In *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 34.

⁷ ŠMÍD, T. Teoretické koncepty výzkumu konfliktu – terminologie, příčiny a dynamika. In *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 34.

- 6) osobní zkušenost (sympatizanti ultrapravice se častěji rekrutují z měst v okolí romských ghett, z výzkumu vyplynulo, že negativní osobní zkušenost bude hrát významnou roli ve výčtu faktorů, které souvisí s tím, že si lidé osvojují ultrapravicové postoje).

Konkrétními příčinami extremisticky laděných konfliktů jsou pak v našich zeměpisných šířkách zejména dlouhodobě neřešené problémy v soužití Romů s majoritou. Romská otázka je společným tématem všech ultrapravicově zaměřených subjektů, protože na ni „slyší“ i většina neextremisticky smýšlející populace a ultrapravice tak populistickým tematizováním palčivých otázek získává hlavně v problematických regionech plusové body. Je označen „nepřítel“, viník toho, že se ti, kdo poctivě pracují (úpadek hodnocení nekvalifikované a polokvalifikované práce ve výrobě) se nemají lépe a nejsou schopni dosahovat kýženého sociálního statusu a hmotných statků. Viníkem jsou podle ultrapravice Romové, kteří zneužívají sociální dávky a cizinci obecně, kteří Čechům „berou práci“. Politické elity jsou, stejně jako policie, obviňovány ze strachu jednat proti nepřizpůsobivým občanům, aby nebyli nařčeni z rasismu, lidé žijící v problematických regionech proto častěji „berou spravedlnost do svých rukou“ nebo alespoň skrytě či otevřeně podporují či sympatizují s hnutími a stranami, které „se nebojí“ jednat. „Anticigánismus“ je v české společnosti zakořeněn poměrně hluboko, nicméně je třeba podotknout, že aktivní členové a sympatizanti extremisticky zaměřených stran a hnutí velmi často opírají své názory o osobní zkušenosti, nikoli jen o zobecněné předsudky. Krom násilí, potyček a krádeží, které nejsou podle respondentů v problematických regionech ničím neobvyklým, je Romům přisuzována také neochota pracovat. Respondenti se navíc nastavením systému sociálních dávek cítí být oproti Romům znevýhodňováni. Upozorňují také, že v současné době se jedná už o mezigenerační problém, neboť si děti Romů nespojují příjem peněz s vykonáváním práce.

Všeobecným a silným pocitem, který stál v pozadí většiny témat, byl krom frustrace z úpadku fungování společnosti takřka ve všech jejích aspektech (ekonomický, politický i sociální aspekt) často nevyřčený strach. Strach prožívali sami respondenti (strach z nadávek a fyzického napadení ze strany Romů, strach projevit svůj nesouhlas), strach ale vyčítali i politikům (strach učinit kontroverzní rozhodnutí, strach z toho, že budou označeni za rasisty), státním úředníkům a policii (strach z nařčení z rasismu). Všichni diskutující pak hledali někoho, kdo se nebojí. Skupinu „nebojácných“ byli někteří respondenti ochotni podporovat svým hlasem ve volbách, jiní je podporovali i svou přítomností na demonstracích a pochodech. Zde je tedy potřeba hledat příčiny a motivaci k podpoře extrémně pravicových stran a hnutí, která se nebojí převést tento dlouhodobý sociální konflikt z jeho latentní podoby a manifestovat násilí jako způsob jeho řešení. Násilí je ospravedlňováno a nahlíženo prizmatem defenzivní reakce na zažívané příkoří.

Domníváme se tedy, že v obecné rovině lze vysledovat souvislosti a Collierova klasifikace příčin konfliktu v podstatě tematizuje všechny hlavní aspekty příčin sociálních konfliktů i v našich zeměpisných šířkách. Sice se v našich historických danostech nemusí jednat o „staré“ křivdy, nicméně jistý systém „narušování příměří“, provokací a odplat je pro problematické regiony charakteristický, a také ostatní Collierem jmenované příčiny lze bez problémů implementovat v našich podmínkách a jejich konkrétní dimenze (o nichž bylo pojednáno výše) identifikoval mimo jiné právě výzkum agentury STEM.

1.1 Negativní sociální jev jako hrozba

Kritériem pro označení konkrétního sociálního jevu jako negativního je vztah k sociálním normám. Sociální normy jsou standardy, které regulují chování lidí ve skupině i chování samotných skupin a vyjadřují chování charakteristické pro většinu příslušníku konkrétní společnosti. Jsou vymezeny jako soubor institucionalizovaných či kolektivních očekávání a hodnocení určitých typů chování v dané sociální jednotce. Sociální norma je pro

fungování celé společnosti, skupin, ale i rodin, vnímána jako abstraktní vzor, který se vztahuje k nějakým pravidlům, která zavazují jedince k určitému chování.⁸ Pokud jednání a chování jednotlivců nebo skupin lidí je spojeno s rizikem ohrožení společností chráněných zájmu, lze tento sociální jev označit jako negativní.

Hrozba (threat) je pojem nejčastěji používaný pro označení zdroje (přírodní nebo člověkem podmíněný proces) nějaké negativní události, síly, osoby či aktivity, která představuje možné ohrožení pro lidskou společnost.

Dosavadní obecné dělení hrozeb se nejčastěji odvíjí od zdroje jejich vzniku.⁹ Podle tohoto hlediska lze dělit hrozby na naturogenní (přírodního charakteru) a antropogenní, přičemž každá skupina zahrnuje ještě další podskupiny. Mezi antropogenní mimořádné události (zapříčiněné činností člověka, např. různé technologické havárie) někteří autoři řadí i hrozby sociální, způsobené různými sociálními a ekonomickými krizemi.¹⁰

Abychom na základě výše uvedeného mohli konkrétní negativní sociální jev při dosažení určité intenzity považovat za hrozbu, měl by naplňovat zejména následující kritéria:¹¹

- vztahy mezi sociálními subjekty jsou narušeny, např. mezi skupinami osob vyznávajícími různé náboženství nebo ideologii, mezi příslušníky různých etnik apod.;
- některé skutečnosti sociální reality indikují, že narušení vztahů mezi sociálními skupinami může přerůst v konflikt;
- v důsledku jednání sociálních subjektů může docházet k plošnému ohrožení chráněných zájmů (životů, zdraví, majetkových hodnot apod.);
- určitým kritériem pro vymezení negativního sociálního jevu jako hrozby je rovněž četnost (frekvence) výskytu tohoto jevu ve společnosti;
- významnou roli v hodnocení sociálního negativního jevu jako hrozby hraje také případná možnost vnějšího zásahu, tzn., že konkrétní možné řešení negativního sociálního jevu bude vyžadovat nasazení sil a prostředků bezpečnostních složek ve větším rozsahu, a to zejména Policie České republiky, aby bylo možné vzniklou událost dostat pod kontrolu a eliminovat možné újmy na chráněných zájmech;

2. Výsledky dotazníkového šetření

Ke zjištění, které negativní sociální jevy jsou vnímány jako hrozby, byl na všech územních odborech Policie ČR proveden empirický výzkum. Územní odbory Policie ČR byly vybrány proto, že policisté z těchto odborů (včetně obvodních oddělení) jsou ti, kteří se v případě výskytu negativního sociálního jevu v místě jejich služebního působení nejčastěji podílejí na obnově pořádku. Ke vzniku sociálních konfliktů dochází v konkrétním místě a čase, a proto se lze domnívat, že policisté na územních odborech dokáží nejkvalifikovaněji posoudit jak četnost výskytu sociálních negativních jevů v místě jejich služebního působení, tak i její možný vliv na bezpečnost občanů, včetně odhalení nositelů těchto jevů a příčiny vzniku. Zároveň jsme se snažili zjistit i možné způsoby předcházení vzniku negativních sociálních jevů.

Cestou Policejního prezidia jsme požádali všechny územní odbory Policie ČR (celkem 83) s tím, aby při vyplňování dotazníku brali na zřetel zkušenosti celého odboru. Vyplněné dotazníky jsme získali z 83 územních odborů, tzn., že návratnost dosáhla 100 %.

⁸ HRČKA, M. *Sociální deviace*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2001, s. 10 -15.

⁹ Viz. např. ANTUŠÁK, E. *Krizový management : hrozby-krize-příležitosti*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 45-236.

¹⁰ Viz. např. HÁLEK, V. *Krizový management : aplikace při řízení podniku*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2006, s. 41-50.

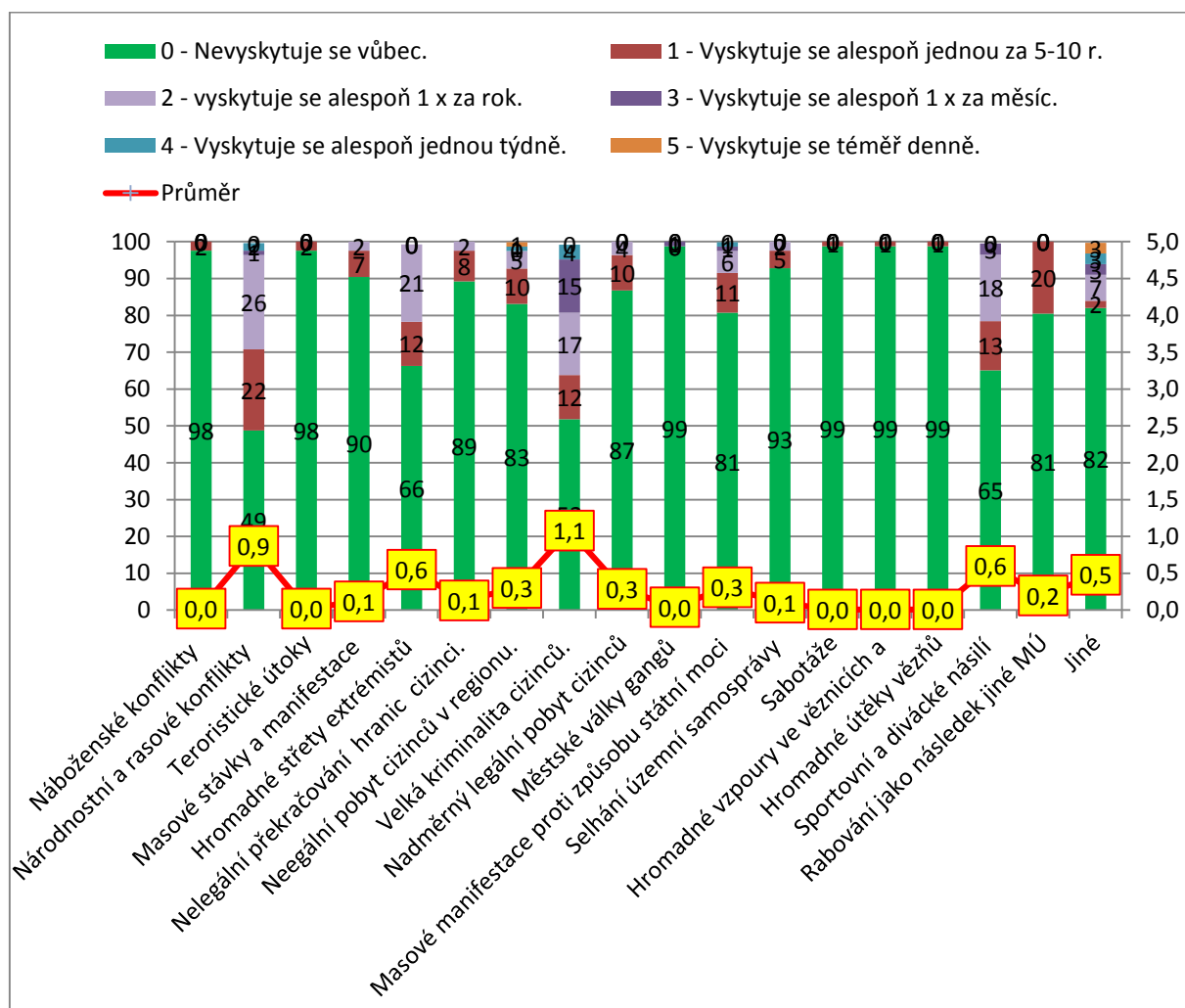
¹¹ ŠUGÁR, J., BURDOVÁ L. Identifikace a charakteristika vybraných sociogenních mimořádných událostí. *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2011 zvl. číslo, s. 165-200.

2.1. Výskyt negativních sociálních jevů

Po vyhodnocení pilotního průzkumu bylo do výše uvedeného dotazníkového šetření zahrnuto celkem 17 negativních sociálních jevů s možností doplnit je o další, pokud se v místě služebního působení příslušníků PČR vyskytují. Údaje o výskytu negativních sociálních jevů, které vyplynuly z analýzy odpovědí, uvádíme v grafu č. 1.

Graf č. 1 Výskyt negativních jevů na území ČR

Údaje v procentech. Průměr byl vypočten na stupnici 0 – 5, kdy 0 – jev se nevyskytuje se vůbec, 1 – vyskytuje se alespoň jednou za 5-10 let, 2 – vyskytuje se alespoň 1 x za rok, 3 – vyskytuje se alespoň 1 x za měsíc, 4 – vyskytuje se alespoň jednou týdně, 5 – vyskytuje se téměř denně.

Za nejčastěji se vyskytující negativní sociální jev považují policisté z územních odborů velkou kriminalitu cizinců, národnostní a rasové konflikty, sportovní a divácké násilí a také hromadné střety extremistů. Za nejméně časté pak hromadné útoky vězňů a hromadné vzpoury ve věznicích, sabotáže a teroristické útoky.

Čestnost výskytu negativního sociálního jevu je jedním z faktorů, který může vést k tomu, že tento jev je vnímán také jako hrozba pro bezpečnost občanů. V dalších částech studie se pokusíme na základě analýzy empirických dat získaných dotazníkovým šetřením ukázat, jak jsou ze strany policistů na územních odborech Policie ČR jednotlivé negativní sociální jevy vnímány jako možné hrozby.

2.2. Negativní sociální jevy jako možná hrozba pro bezpečnost občanů

V předchozích částech příspěvku jsme uvedli, že pojem hrozba se nejčastěji používá pro označení zdroje (přírodní nebo člověkem podmíněný proces) nějaké negativní události, síly, osoby či aktivity, která představuje možné ohrožení pro lidskou společnost i jednotlivého člověka. Zdrojem hrozby může být i negativní sociální jev, který při dosažení určité intenzity vede k ohrožení životů a zdraví a majetků občanů.

V tabulce č. 1 uvádíme přehled zkoumaných negativních sociálních jevů, které jsou ze strany dotázaných policistů vnímány jako hrozby a jejich seřazení od největší hrozby.

Tab. č. 1 Seřazený přehled vnímání sociálních negativních jevů jako hrozby (%)

Stupnice: 0 – Nepředstavují žádnou hrozbu, 1 – Představují minimální hrozbu (k ohrožení životů a zdraví lidí a majetku téměř nedojde), 2 – Představují větší hrozbu (může dojít k větším materiálním škodám), 3 – Představují velkou hrozbu (může dojít k ohrožení zdraví lidí a značným materiálním škodám), 4 – Představují maximální hrozbu (může dojít k ohrožení zdraví a životů lidí a velkým materiálním škodám), N – počet odborů, σ – aritmetický průměr, St. odch. – směrodatná odchylka.

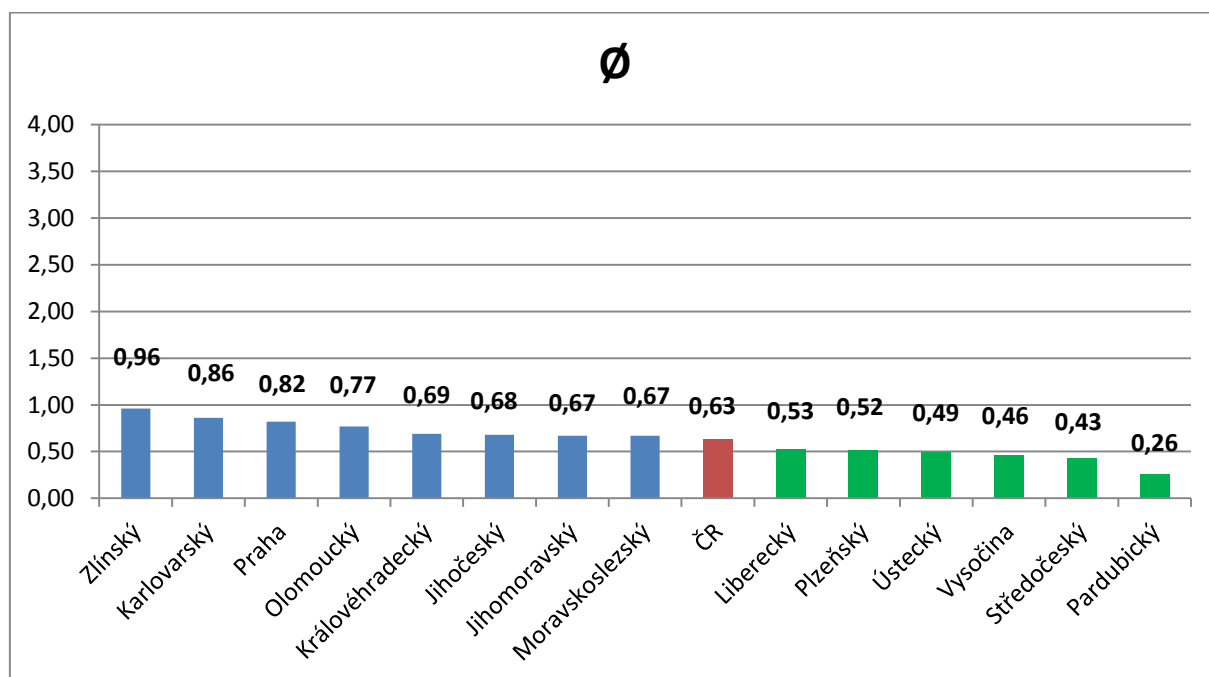
P.č.	Negativní sociální jevy	0	1	2	3	4	N	σ	St. odch.
1.	Hromadné střety extrémistů (fašizujících skupin a jejich odpůrců) při ohlášených i neohlášených demonstracích.	27	31	30	10	2	83	1,30	1,045
2.	Národnostní a rasové konflikty a střety ohrožující zdraví, životy a majetek.	19	46	24	11	0	83	1,27	0,898
3.	Velká kriminalita cizinců.	29	34	27	10	0	83	1,18	0,965
4.	Sportovní a divácké násilí ve velkém rozsahu ohrožující životy, zdraví a majetek.	34	36	17	12	1	83	1,11	1,048
5.	Masové manifestace proti způsobu výkonu státní moci a veřejné správy	38	35	22	5	0	83	0,93	0,894
6.	Masové stávky a manifestace přerůstající v rozsáhle pouliční nepokoje	50	18	30	0	2	83	0,88	1,005
7.	Masový nelegální pobyt cizinců v regionu.	47	36	13	4	0	83	0,73	0,828
8.	Nadměrný legální pobyt cizinců, který ohrožuje fungování regionu	53	28	16	3	0	83	0,70	0,866
9.	Rabování jako následek jiné mimořádné události (např. při povodních)	47	42	10	1	0	83	0,65	0,706
10.	Teroristické útoky	72	12	7	4	5	83	0,57	1,095
11.	Selhání územní samosprávy ohrožující fungování regionu	66	28	5	1	0	83	0,41	0,645
12.	Hromadné vzpoury ve věznicích a nápravných zařízeních a s tím spojené akty násilí	79	16	5	0	0	83	0,25	0,537
13.	Městské války gangů v rozsahu vnímaném jako ohrožení bezpečnosti občanů	87	7	4	1	1	83	0,23	0,687
14.	Hromadné útoky vězňů	87	7	5	1	0	83	0,20	0,579
15.	Náboženské konflikty a střety ohrožující ve větším rozsahu životy a majetek.	84	12	4	0	0	83	0,19	0,480
16.	Masové nelegální překračování státních hranic ze strany cizinců.	83	15	2	0	0	83	0,19	0,454
17.	Sabotáže	89	6	4	0	1	83	0,18	0,608
18.	Jiné, stručně charakterizujte a uveďte i možnost výskytu:	83	5	7	5	0	59	0,34	0,822

Z uvedeného seříděného přehledu je zřejmé, že k negativním sociálním jevům, které jsou nejčastěji vnímány jako hrozba, zařadili dotázaní policisté hromadné střety extremistů, národnostní a rasové konflikty, velkou kriminalitu cizinců a sportovní a divácké násilí. Na druhé straně, za minimální hrozbu považují především sabotáže, nelegální překračování hranic a náboženské konflikty.

2.3. Hodnocení negativních sociálních jevů jako možných hrozeb podle krajů

Z analýzy statistických údajů podle krajů vyplývá, že hodnocení negativních sociálních jevů jako možných hrozeb není rozdílná jenom podle typů těchto jevů, ale také mezi jednotlivými kraji. Na grafu č. 2 uvádíme seříděný přehled vnímání negativních sociálních jevů jako možných hrozeb podle krajů ČR. Seřídění bylo provedeno podle velikosti aritmetického průměru, který byl vypočten stejným způsobem jako u tabulky č. 1.

Graf č. 2 Hodnocení negativních sociálních jevů jako hrozeb podle krajů ČR

Zkoumané negativní sociální jevy jsou nejčastěji hodnoceny jako hrozby v kraji Zlínském, Karlovarském, Praze a kraji Olomouckém. Nejméně často pak v kraji Pardubickém, Středočeském a kraji Vysočina.

2.3.1. Náboženské konflikty a střety ohrožující ve větším rozsahu životy a majetek

V ČR je v současnosti registrováno celkem 33 církví a náboženských společností a 2 svazy církví a náboženských společností a na Ministerstvu kultury ČR je podáno 5 návrhů na registraci. Sedm církví a náboženských společností nebylo registrováno. Nelze vyloučit, že v tak velkém počtu různých církví a náboženských společností nedojde k možným konfliktům.¹²

Podle výsledků výše uvedené analýzy náboženské konflikty nepředstavují pro většinu krajů žádnou hrozbu. Pouze v Jihomoravském kraji je tento negativní sociální jev vnímán jako minimální a v regionu jednoho územního odboru jako větší hrozba. Jako minimální hrozba jsou náboženské konflikty a střety hodnoceny v Praze a v kraji Královéhradeckém a Plzeňském.

¹² Círky a náboženské společnosti. [cit. 12.02.2013] Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cirky-a-nabozenske-spolecnosti/registrace-a-evidence/default.htm>.

2.3.2. Národnostní a rasové konflikty a střety ohrožující zdraví, životy a majetek.

V současné době je v České republice uznáno dvanáct národnostních menšin. Na území České republiky žijí kromě zmiňovaných národnostních menšin ještě další etnické, resp. cizinecké skupiny. Velmi početnou skupinou, která nemá přiznaný status národnostní menšiny, jsou např. Vietnamci.¹³ Kvalifikovaný odhad počtu cizinců na území ČR se blíží k půl milionu.¹⁴

Národnostní a rasové konflikty jsou ze strany policistů hodnoceny jako druhá nejčastěji vnímaná hrozba. Tyto konflikty představují částečně velkou nebo větší hrozbu pro kraj Moravskoslezský, Jihomoravský, Královehradecký, Karlovarský, Plzeňský, Ústecký, Liberecký a Olomoucký. Minimální hrozbu představují národnostní konflikty zejména pro kraj Pardubický a žádnou pro Zlínský.

2.3.3. Teroristické útoky

Teroristický útok podle bezpečnostní strategie ČR představuje pro její bezpečnost hlavní hrozbu a považuje ji za trvale vysokou.¹⁵ Avšak v posledních 20 letech nebyl v ČR zaznamenán případ, který by bylo možné označit jako teroristický útok.

I když se teroristické útoky v jednotlivých krajích nevyskytují, tak přesto jsou často vnímány jako hrozby s určitou intenzitou. Velkou hrozbu představují zejména pro policisty v Praze, větší pak pro Zlínský a Jihočeský kraj a kraj Vysočinu. Pro Pardubický, Karlovarský, Liberecký a Moravskoslezský kraj nepředstavují žádnou hrozbu.

2.3.4. Masové stávky a manifestace přerůstající v rozsáhlé pouliční nepokoje

K negativním sociálním jevům, které jsou často hodnoceny jako hrozba, lze zařadit i masové stávky. Podle odpovědí dotázaných policistů je tento jev nejčastěji jako větší hrozba hodnocen v kraji Moravskoslezském, Olomouckém, Ústeckém, Libereckém, a Karlovarském a Praze. Minimální nebo žádnou hrozbu nepředstavuje pro Zlínský, Královehradecký kraj a kraj Vysočina.

2.3.5. Hromadné střety extrémistů (fašizujících skupin a jejich odpůrců) při ohlášených i neohlášených demonstracích

Pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický systém.¹⁶

Tento negativní sociální jev je z hlediska intenzity působení na vnitřní bezpečnost hodnocen částečně jako velká nebo větší hrozba zejména pro kraj Zlínský, Moravskoslezský, Karlovarský, Ústecký a Královehradecký. Minimální nebo žádnou hrozbu nepředstavuje pro Pardubický kraj.

¹³ Národnostní menšiny v ČR. [cit. 12.02.2013] Dostupné z:

<<http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/2-1-narodnostni-mensiny-v-ceske-republice.html>>

¹⁴ Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2011. [Cit. 12.02.2013] Dostupné z:

<http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011>

¹⁵ Bezpečnostní strategie ČR. Praha. MZV ČR, 2011.

Dostupné z: <http://www.mzv.cz/file/699914/Bezpecnostni_strategie_CR_2011.pdf>

¹⁶ Co je extremismus? [cit. 12.02.2013] Dostupné z:

<<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>>

2.3.6. Masové nelegální překračování státních hranic ze strany cizinců

Od roku 1989 se Česká republika musí vyrovnávat s masovými migračními toky. Podle statistik Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR ke konci roku 2010 na území ČR pobývalo něco více než 420 000 tisíc cizinců.¹⁷

Podle názorů policistů z územních odborů masové nelegální překračování státních hranic ze strany cizinců je hodnoceno jako minimální nebo žádná hrozba téměř na všech krajích. Žádnou hrozbu nepředstavuje pro kraj Pardubický, Středočeský a Plzeňský.

Mezi cizince, kteří nelegálně překračují státní hranice (tj. bez příslušných dokladů), zařadili na územních odborech policie zejména Ukrajince a Slováky.

2.3.7. Masový nelegální pobyt cizinců v regionu

Odhaduje se, že v ČR má nelegální pobyt cca 30 000 – 300 000 cizinců.¹⁸

Na rozdíl od nelegálního překračování státních hranic tento negativní sociální jev představuje pro některé kraje větší nebo velkou hrozbu. Jedná se zejména o kraj Karlovarský a Prahu. Jako minimální nebo žádná hrozba je tento jev vnímán zejména policisty v kraji Vysočina a kraji Jihočeském, Moravskoslezském a Olomouckém.

2.3.8. Velká kriminalita cizinců

Velká kriminalita cizinců byla policisty z územních odborů policie hodnocena jako velká hrozba v Praze a kraji Karlovarském, Olomouckém a Zlínském. Z cizinců mají nejvyšší podíl na kriminalitě v místech jednotlivých územních odborů Slováci (27 % z dotázaných, kteří na otázku odpověděli), Vietnamci (23 %) a Ukrajinci (23 %).

2.3.9. Nadměrný legální pobyt cizinců, který ohrožuje fungování regionu

Mezi zkoumané negativní sociální jevy byl tento jev zařazen na základě typového plánu MV ČR „Migrační vlna velkého rozsahu“. Nadměrný, i když legální pobyt cizinců, může v některých regionech vést k ohrožení místních občanů z hlediska zavlečení nebo rozšíření infekčních nemocí, nárůstu kriminality (zničení nebo poškození majetku) a také může ohrožovat fungování regionu z hlediska sociálního, zdravotnického a vzdělávacího systému, případně potenciální infiltrace příslušníků extrémistických nebo radikálních skupin či psychicky narušených osob.

Z analýzy odpovědí dotázaných policistů vyplynulo, že uvedený jev je jako převážně velká nebo větší hrozba hodnocen v Karlovarském a Zlínském kraji, jako žádná hrozba pak v Praze.

2.3.10. Městské války gangů v rozsahu vnímaném jako ohrožení bezpečnosti občanů

Negativní sociální jev „Městské války gangů v rozsahu vnímaném jako ohrožení bezpečnosti občanů“ byl do dotazníkového šetření zařazen na základě typového plánu MV ČR pro krizové situace „narušování zákonnosti velkého rozsahu“. Jedná se o závažné a úmyslné narušování zákonů a bezpečnosti ČR s cílem ohrozit ve velkém rozsahu životy a zdraví občanů, materiální hodnoty, životní prostředí a demokratický systém.

I když městské války gangů mohou pro občany jednotlivých krajů představovat velkou hrozbu, tak podle dotázaných policistů je tento jev hodnocen spíše jako minimální nebo žádná hrozba. Velkou nebo větší hrozbu představují městské gangy pro Prahu a kraj Karlovarský nebo Olomoucký.

¹⁷ Počty cizinců. Dostupné na internetu: : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

¹⁸ Odhad počtu nelegálních cizinců v česku=pohyb na tenkém ledě.[cit. 12.02.2013] Dostupné z: <<http://www.geomigrate.cz/?q=cs/node/45>>

2.3.10. Masové manifestace proti způsobu výkonu státní moci a veřejné správy

Masové manifestace jsou negativním sociálním jevem, který je vyvolán nejčastěji nespokojeností občanů s fungováním státní moci a veřejné správy. Nespokojenost musí dosáhnout intenzity, kdy občané způsob výkonu státní moci a veřejné správy vnímají jako ohrožení vlastních zájmů i zájmů regionu. Nejčastěji se tento jev vyskytuje v Praze a Zlínském kraji. Nevyskytuje se v necelé polovině krajů.

Tento negativní sociální jev se, podle názorů policistů, v jejich regionech stává velkou nebo větší hrozbou pouze pro Prahu nebo Zlínský a Jihočeský kraj. Jako minimální nebo žádnou hrozbu tento jev hodnotí policisté v kraji Pardubickém a Vysočina.

2.3.11. Selhání územní samosprávy ohrožující fungování regionu

Selhání územní samosprávy může být na jedné straně vyvolané narušováním zákonnosti velkého rozsahu a na straně druhé špatný, nepřiměřený nebo pasivní postup samosprávy, může vyvolat rozsáhlé vystoupení veřejnosti proti stávajícím politickým a mocenským strukturám.

Tento negativní sociální jev je podle policistů z většiny krajů hodnocen jako převážně minimální nebo žádná hrozba. Pouze v kraji Zlínském je částečně vnímán jako větší hrozba.

2.3.12. Sabotáže

Podle právního slovníku je sabotáž trestný čin, kterého se pachatel dopustí tím, že v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost republiky zneužije svého zaměstnání, postavení, povolání nebo funkce nebo se dopustí jiného jednání k tomu, aby: a) mařil nebo ztěžoval plnění důležitého úkolu státního orgánu, ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, hospodářské organizace nebo jiné instituce, b) způsobil v činnosti takového orgánu anebo takové organizace nebo instituce poruchu nebo jinou závažnou škodu.¹⁹

Jiné vymezení označuje sabotáž jako podvratnou diverzní činnost, jež zpravidla spočívá v úmyslném a vždy důsledně utajeném poškozování různých důležitých předmětů denní potřeby nebo v narušování funkčnosti nějakého důležitého technického systému.²⁰

Z analýzy odpovědí dotázaných policistů vyplynulo, že sabotáže jsou jediným negativním sociálním jevem, který podle nich nepředstavuje téměř žádnou hrozbu. Pouze v kraji Jihočeském a Olomouckém je tento jev hodnocen ojediněle jako větší hrozba.

2.3.13. Hromadné vzpoury ve věznicích a nápravných zařízeních a s tím spojené akty násilí

Výše uvedený negativní sociální jev je v typovém plánu MV ČR indikátorem bezprostřední hrozby vzniku krizové situace.²¹ V konkrétní rovině se tento jev projevuje nepokoji ve věznicích a zařízeních pro zajištění cizinců, růstem počtu projevů vzpour, ze strany vězňů jsou vznášeny nesplnitelné požadavky apod.

V minulosti došlo několikrát ke vzpourám vězňů. Nejznámější je zřejmě vzpoura vězňů v Leopoldově, která byla největší vězeňskou vzpourou v bývalém Československu (1990). K jejímu potlačení byla nasazena i armáda.²²

V ČR byl poslední pokus o vzpouru ve věznici odhalen v druhé polovině roku 2011, zřejmě z důvodu přeplněnosti věznic.²³

¹⁹ MADAR, Zdeněk. Slovník českého práva. Praha : Linde, a.s., 2002, s. 1302. ISBN 80-7201-377-7.

²⁰ Sabotáž. [cit. 12.02.2013] Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sabot%C3%A1%C5%BE>.

²¹ Typový plán v působnosti MV ČR pro krizovou situaci „narušování zákonnosti velkého rozsahu“.

²² Dostupné z http://zpravy.idnes.cz/vzpoura-veznu-v-leopoldove-pred-20-lety-plamenomety-a-barikady-ve-veznici-1qn-/domaci.asp?c=A100312_123109_domaci_js.

Podobně jako sabotáže i hromadné vzpoury vězňů nepředstavují podle názorů dotázaných policistů téměř žádnou hrozbu. Pouze v Karlovarském kraji a Praze je tento jev částečně vnímán jako větší hrozba. V kraji Zlínském a Olomouckém nepředstavuje žádnou hrozbu.

2.3.14. Hromadné útoky vězňů

V typovém plánu MV ČR pro krizovou situaci „narušování zákonnosti velkého rozsahu“ jsou útoky vězňů označeny jako příčiny vzniku a trvání této krizové situace.

I když k individuálním útokům vězňů dochází často (nejznámější případ J. Kajínka), tak intenzity masovosti (hromadnosti) zatím nedosáhly. Pokus o vzpuru v roce 2011 byl spojován také s jejich hromadným útokem. Včasným odhalením tomu bylo zabráněno.²⁴

Podle názorů policistů není tento jev téměř na žádném územním odboru hodnocen jako velká hrozba. Jako větší hrozba je vnímán v Karlovarském a zejména Zlínském kraji.

2.3.15. Sportovní a divácké násilí ve velkém rozsahu ohrožující životy, zdraví a majetek

V typovém plánu v působnosti MV ČR pro krizovou situaci „narušování zákonnosti velkého rozsahu“ se uvádí, že specifický a poměrně častý projev násilí a masových rvaček se projevuje v souvislosti s pořádáním sportovních (ojediněle i kulturních) akcí – jde zejména o fotbalové a hokejové zápasy. Přerůstání diváckého násilí iniciovaného extremistickými skupinami v hromadné narušování veřejného pořádku je typovým plánem zároveň označen jako příčina vzniku a trvání krizové situace.

Sportovní a divácké násilí je podle analýzy negativním sociálním jevem, který se z hlediska jeho hodnocení jako hrozby umístil na čtvrtém místě. Pro kraj Zlínský tento jev představuje velkou až maximální hrozbu. Převážně jako velká hrozba je vnímán také v kraji Moravskoslezském, Olomouckém a Královéhradeckém a také v Praze. Pouze v Plzeňském a Karlovarském kraji představuje divácké násilí minimální nebo žádnou hrozbu.

Tento negativní jev bývá podle názorů dotázaných policistů nejčastěji spojován se sportovními kluby Baník Ostrava (uvedlo 26 % policistů, kteří na tuto otázku odpověděli), Sparta Praha (11 %), Slavie (10 %) a Opava (10 %). Pouze v Pardubickém kraji nebyl podle dotázaných policistů zjištěn žádný výskyt diváckého násilí.

2.3.16. Rabování jako následek jiné mimořádné události (např. při povodních)

Rabování je nekontrolované brání cizích věcí a zboží během katastrofické události či občanských nepokojů. Dopouští se ho buď jednotlivé osoby, či větší počet lidí, někdy i organizovaných. Jedná se o speciální formu krádeže, která je prováděna v čase nouze, při snížené obranyschopnosti napadených majitelů. Účel rabování může být stejný jako u běžné krádeže (nezákonné obohacování), může jít ale i o získání základních komodit pro přežití.

Několik málo případů rabování bylo zaznamenáno při povodních v Česku v polovině srpna 2002, zejména v některých pražských čtvrtích. Znamé rabování proběhlo na Slovensku v roce 2004, kdy romští občané začali rabovat supermarkety jako reakci na snížení sociálních dávek. Obhajovali se tím, že rabují proto, aby zabezpečili jídlem rodiny.²⁵

V typovém plánu MV ČR je uvedeno rabování při zasedání Mezinárodního měnového fondu v roce 2000, kdy byly protesty aktivistů zneužity k ničení majetku a rabování. Typový plán předpokládá, že v případě vzniku krizové situace „narušování zákonnosti velkého rozsahu“ hrozí zejména nebezpečí rabování a ničení obchodů, skladů potravin, kulturních a

²³ Dostupné z <<http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-53252870-obri-vzpoureu-ve-veznicich-nepripravoval-berdychuv-gang-dementuje-pospasil>>

²⁴ Dostupné z <<http://aktualne.centrum.cz/rozhovory/clanek.phtml?id=718048>>

²⁵ Rabování. [cit. 12.02.2013] Dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rabov%C3%A1n%C3%AD>>

historicky cenných věcí ve vyklizených oblastech, rabování institucí a obecně prospěšných zařízení.

Podle názorů dotázaných policistů negativní sociální jev rabování jako následek jiné mimořádné události (např. při povodních) je jako minimální nebo větší hrozba vnímán v kraji Moravskoslezském, Zlínském, Jihočeském a v Praze. Žádnou hrozbu tento jev nepředstavuje pro Pardubický kraj.

3. Příčiny výskytu negativních sociálních jevů v územních odborech Policie ČR

Součástí řešení tohoto dílčího výzkumného úkolu byla snaha řešitelů pokusit se, na základě analýzy názorů policistů, odhalit i možné příčiny existence těchto jevů v místě jejich služebního působení. V následující tabulce uvádíme přehled zkoumaných příčin, které podle názoru dotázaných policistů mohou vést k sociálním konfliktům v teritoriu jejich služební součástí:

Tabulka č. 3 Příčiny vzniku sociálních konfliktů v místě služebního působení policistů na územních odborech

Stupnice: 1 – Ne, 2 - Spíše ne, 3 - Spíše ano, 4 – Ano. N – počet odborů, Ø – aritmetický průměr, St. odch. – směrodatná odchylka odchylka.

Příčiny výskytu	N	Ø	Std. Deviation
Připravenost ÚO PČR na řešení negativních soc. jevů	82	2,78	0,721
Nefungující stát, nedůvěra v instituce a jejich fungování, znechucení politikou.	83	2,92	0,927
Narušené sociální vztahy mezi skupinami lidí.	82	3,05	0,607
Dlouhodobá nezaměstnanost.	83	3,01	0,862
Negativní osobní zkušenost z jednání jiných sociálních skupin.	82	2,94	0,775
Dlouhodobě neřešené problémy v soužití jiných národů a národností s majoritou.	82	2,90	0,938
Ekonomická a sociální nerovnost.	83	3,02	0,732
Slabá právní ochrana či nízká vymahatelnost práva.	83	2,98	0,855
Neadekvátní sociální a ekonomická politika vlády.	82	3,17	0,734
Mobilitně uzavřený společenský systém, který umožňuje „sociální parazitování určité skupiny lidí“ na úkor celku.	82	3,07	0,813
Nejistota sociálního postavení (ztráta zaměstnání apod.).	83	2,89	0,733
Slabá připravenost Policie ČR na řešení sociálních konfliktů.	82	2,00	0,703
Slabá připravenost orgánů místní samosprávy na řešení sociálních konfliktů.	82	2,49	0,774

Za nejčastější příčinu vzniku sociálních konfliktů označili policisté neadekvátní sociální a ekonomickou politiku vlády, narušené sociální vztahy mezi skupinami lidí, ekonomickou a sociální nerovnost a dlouhodobou nezaměstnanost. Slabá připravenost policie ČR na řešení sociálních konfliktů a slabá připravenost orgánů místní samosprávy na řešení sociálních konfliktů příčinami vzniku sociálních konfliktů spíše nejsou.

Závěr

Výsledky analýzy dotazníkového šetření můžeme shrnout do následujících obecnějších poznatků:

1. K výskytu zkoumaných negativních sociálních jevů v místech jednotlivých územních odborů nedochází příliš často, perioda je spíše delší, a to roční nebo v intervalu 5 – 10 let.
2. Ve výskytu negativních sociálních jevů se vyskytla určitá nerovnoměrnost mezi kraji. Nejčastěji se tyto jevy vyskytují v kraji Zlínském, Praze a kraji Ústeckém a Jihomoravském. Nejméně často pak v Pardubickém, Jihočeském, Libereckém a Středočeském kraji a kraji Vysočina
3. Častější výskyt některých negativních jevů vede k tomu, že jsou tyto jevy také častěji vnímány jako vyšší hrozby.
4. Častější výskyt některých jevů má zároveň i významnou přímou souvislost s vnímáním i jiných jevů jako hrozeb.
5. K nejčastějším příčinám vzniku sociálních konfliktů zařadili dotázaní policisté neadekvátní sociální a ekonomickou politiku vlády, narušené sociální vztahy mezi skupinami lidí, ekonomická a sociální nerovnost a dlouhodobá nezaměstnanost.

Literatura

Knižní publikace

ANTUŠÁK, E. *Krizový management : hrozby-krize-příležitosti*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009, 396 s. ISBN 978-80-7357-488-8.

HÁLEK, V. *Krizový management : aplikace při řízení podniku*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2006, 318 s. ISBN 80-7041-248-8.

HRČKA, Michal. *Sociální deviace*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2001, 304 s. ISBN: 80-85850-68-0.

JEDINÁK, Petr. *Profese manažera v organizacích veřejné správy*. Zlín : VeRBuM, 2012, 108 s. ISBN 978-80-87-500-26-2.

KÁBRT, J. a kol. *Latinsko český slovník*. 2. doplněné vyd. Praha : SPN, 1957, 486 s.

SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. A kol. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2010, 276 s. ISBN 978-80-210-5288-8.

ZEMAN, P. et al. *Česká bezpečnostní terminologie : výklad základních pojmů*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002. 186 s. ISBN 80-210-3037-2.

Příspěvky ve sbornících

BURDOVÁ, L. Negativní sociální jevy – možné zdroje ohrožení vnitřní bezpečnosti. In *Metodológia a metodika analýzy zdrojov ohrozenia vnútornej bezpečnosti SR : zborník z vedeckej konferencie konanej 25. novembra 2010 na Akadémii Policajného zboru v Bratislave*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2011, s. 47-65. ISBN 978-80-8054-517-8.

BURDOVÁ, L., ŠUGÁR, J. Možnosti předvídání sociálních konfliktů. In *Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí : zborník príspevkov zo 16. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. 1. časť. Žilina : Žilinská univerzita v EDIS, 2011, s. 67-72. ISBN 978-80-554-0366-3.

BURDOVÁ, L., ŠUGÁR, J. Sociální konflikt jako bezpečnostní hrozba. In *Bezpečnostní management a společnost : sborník příspěvků z mezinárodní konference Bezpečnostní management a společnost konané v rámci CATE 2011 11. a 12. května 2011 v Brně*. 1. vyd. Brno : Univerzita obrany, 2011. CD-ROM. ISBN 978-80-7231-790-5.

ŠUGÁR, J., BURDOVÁ L. Negativní sociální jevy jako bezpečnostní hrozby a rizika. In *Manažment teória, výučba a prax 2010 : zborník príspevkov z medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2010, s. 371-377. CD-ROM. ISBN 978-80-8040-404-8.

Články v časopisoch

ŠUGÁR Ján a Lenka BURDOVÁ. Identifikace a charakteristika vybraných sociogenních mimořádných událostí. In *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2011, zvl. číslo, s. 165-200. ISSN 1801-8211.

ŠULC, V. Fotbal, derby, násilí. *Policista*, 2008, roč. 14, č. 11.

Elektronické dokumenty

Církve a náboženské společnosti. [cit. 12.02.2013] Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/registrace-a-evidence/default.htm>

Bezpečnostní strategie ČR. Praha. MZV ČR, 2011.

Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/699914/Bezpecnostni_strategie_CR_2011.pdf

Co je extremismus? [cit. 12.02.2013] Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>

Evropská bezpečnostní strategie. Dostupné na internetu: <http://consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIICS.pdf>

Národnostní menšiny v ČR. [cit. 12.02.2013] Dostupné na internetu:

<http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/2-1-narodnostni-mensiny-v-ceske-republice.html>

Odhad počtu nelegálních cizinců v česku=pohyb na tenkém ledě.[cit. 12.02.2013] Dostupné na internetu: <http://www.geomigrace.cz/?q=cs/node/45>

Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2011. [Cit. 12.02.2013] Dostupné na internetu: http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011

Obří vzpoura vězňů. Dostupné na internetu:<<http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-53252870-obri-vzpoureu-ve-veznicich-nepripravoval-berdychuv-gang-dementuje-pospisil>>

Počty cizinců. Dostupné na internetu: : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

Pozadí chystané vzpoury vězňů: Do útěku zbývaly jen dny. [cit. 12.02.2013] Dostupné na internetu: < <http://aktualne.centrum.cz/rozhovory/clanek.phtml?id=718048>>

Rabování. Dostupné na internetu: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rabov%C3%A1n%C3%AD>>

Sabotáž. [cit. 12.02.2013] Dostupné na internetu:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sabot%C3%A1%C5%BE>>

Typový plán v působnosti MV ČR pro krizovou situaci „narušování zákonnosti velkého rozsahu“. Praha : MV ČR, 2011.

Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu. Aktualizovaná verze ke dni 15. 10. 2009. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2009. Dostupné na internetu: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-plánování-obrany-státu.aspx>

Vzpouřa vězňů. Dostupné na internetu: <http://zpravy.idnes.cz/vzpouřa-veznu-v-leopoldove-před-20-lety-plamenomety-a-barikady-ve-veznici-1qn-/domaci.asp?c=A100312_123109_domaci_js>

Zpráva z výzkumu: „Zmapování postojů veřejnosti v České republice k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám a jejich šířitelům s ohledem na integraci menšin a cizinců.“ *Zkrácený název veřejné zakázky: MV-12806-4/OBV-2010.* Dostupné na internetu: < www.mvcr.cz/soubor/zaverecna-zprava-z-vyzkumu.aspx>

Key words: social event, negative social phenomenon, threat, cause of the inception.

Summary

The paper reflects partial results achieved during the work on the research project “Identification and characteristics of selected sociogenic emergency events”. Using real data regarding the frequency of negative social events of a large magnitude on the territory of individual regions and their perception as threats for the public safety, it has been shown which negative events present the greatest threats. In addition, the paper analyzes also the causes of inception of negative social events and there are some measures indicating which of them can lead to their elimination.

The negative social phenomena which have been seen by policemen as the most frequent threats include mass clashes of extremists, ethnic and race conflicts, high rate of crime among foreigners as well as violence in sport or among spectators. These events in individual regions locally present from minimal (no life peril and health danger or property damage) up to a big threat (related to life and health endanger and property losses). The investigated negative social events were most often assessed as threats in the region of Zlín, Karov Vary, Prague and Olomouc. Much less frequent threats were in the regions of Pardubice, Central Bohemia and Vysočina.

*Dr. Ján Šugár, CSc.
Policejní akademie ČR v Praze
Výzkumný a vývojový pracovník
e-mail: sugar@polac.cz*

Recenzenti: doc. Ing. Jozef Sabol, DrSc., doc. Karol Murdza, PhD.